

Justis- og beredskapsdepartementet

Høringsinnspill til Totalberedskapsmeldingen fra Syklistforeningen.

(Meld. St. 9 (2024–2025) Totalberedskapsmeldingen — Forberedt på kriser og krig)

Syklistforeningen er en landsdekkende medlemsorganisasjon for hverdagssykling. Foreningen ble grunnlagt i 1947 og har siden vært en viktig pådriver for å bedre sykkelforholdene i Norge. I dag har vi ca. 7000 medlemmer og 19 lokallag landet rundt.

Selv om vi lever i en annen tid, så er det viktig å huske på den sentrale rollen sykkelen hadde under krigen i Norge (1940-45), hvor den ble det viktigste fremkomstmiddelet for mange. Den gang skyldtes det blant annet en streng bensinrasjonering og begrenset tilgang til drivstoff. Med mangel på andre transportmidler ble sykkelen brukt til å frakte både personer og varer i en krisetid. I dagens trusselbilde så kan vi også se for oss ulike scenarier med en ikke helt ulik problematikk. Både cyberangrep mot høyteknologiske kjøretøy samt strømbrudd som hindrer lading av el-biler kan skape et stort behov for alternative transportmidler i krigs- og krisesituasjoner.

Sykkelen er i sin enkelthet et svært robust fremkomstmiddel. I ulike krisesituasjoner som eksempelvis flom og ras kan sykkelen fungere på steder hvor mer tradisjonelle fremkomstmidler ikke vil kunne komme til. Sykkelen kan i slike scenarier være svært nyttig dersom man trenger å evakuere områder i full fart eller om man trenger å få inn medisinsk hjelp til isolerte områder. Veinettet i Norge er mange steder den eneste kommunikasjonslinjen inn til bygder og bebodde områder. Når disse linjene blir brutt så kan sykkelen være et livsnødvendig fremkomstmiddel.

I en rapport fra Institute of Transportation Studies ved University of California pekes det på at sykler har spilt en avgjørende rolle for å redde liv under orkaner og jordskjelv, og de kan gi lignende fordeler i tettbefolkede områder som står overfor flom, ras eller skogbranner. I tillegg kan sykler manøvrere gjennom utfordrende terreng, og bruk av sykkelhengere og lastesykler muliggjør transport av forsyninger til berørte områder eller evakuering fra farlige situasjoner.

Totalberedskapsmeldingen peker på viktigheten av evakuering og tilfluktssteder i en krigssituasjon, men sier ingenting om hva som er trygge og effektive fremkomstmidler i slike situasjoner. Eller for den del hvor viktig det er å få store mengder mennesker å komme seg raskt og effektivt frem til tilfluktsstedene. De aller fleste bor ikke i nærheten av et tilfluktsrom og dersom mange må benytte seg av bil så vil det fort kunne oppstå situasjoner med lange køer, panikk og liten fremkommelighet.

Vi mener at Totalberedskapsmeldingen i liten grad vektlegger sivilsamfunnets mobilitet i krigs- og krisesituasjoner. Det er helt avgjørende å ha gode nok planer for dette. Veier og jernbanelinjer er sårbare og ofte prioriterte mål i krigssituasjoner. Dette skyldes deres kritiske rolle i militær logistikk og sivil infrastruktur. Sykkelen kan i slike scenarioer stå igjen som det eneste farbare fremkomstmiddelet.

Vi mener at tilgang til sykkel må inngå som en viktig del av egenberedskapen, og som et viktig element i evakueringsplanene, og vi mener at totalberedskapsmeldingen må peke tydeligere på utfordringene når det gjelder problematikken rundt sivil mobilitet i krigs- og krisesituasjoner.